

Etyek közösségi-településképi szempontból értékes faegyedeinek kataszterezése

Juhász Nóra Laura

Tájrendező és kertépítő mérnöki alapképzési szak, BA/BSc, nappali munkarend

Tájépítészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézet; Tájvédelmi és Tájrehabilitációs Tanszék

Belső témavezető: dr. Nádasy László Zoltán, egyetemi adjunktus

Kutatásom célja az volt, hogy feltárjam, mely faegyedek határozzák meg Etyek településképét, milyen tényezők adnak számukra kiemelt értéket, hogyan oszlanak el a vizsgálati területen belül, valamint, hogy a helyi közösség milyen egyedeket tart meghatározónak, és miként vonható be a lakosság szerepe a térképezett fák hosszú távú zöldfelületi infrastruktúrájába. A kutatás kiindulópontja az a felismerés volt, hogy a települési fák nem csupán ökológiai, hanem esztétikai és kulturális értéket is hordoznak, és jelentős szerepük van a helyi identitás formálásában.

A munka során két fő módszertant alkalmaztam. Elsőként elkészítettem Etyek belterületének fakataszterét, amely több lépésből állt. A vizsgálat alapját egy átgondolt szempontrendszer képezte, amelyben a közterületről való láthatóság, a fizikai állapot, a lokáció, az esztétikai érték és a környezeti kontraszt kapott kiemelt szerepet. A kiválasztás első fázisában légifelvételek alapján végeztem egy nagyléptékű előszűrést, majd terepi bejárások során pontosítottam az adatokat. A felmérés eredményeként kirajzolódott, hogy a település különböző szerkezeti egységeiben – a történeti, kertvárosi és új beépítésű részekben – más és más jellegű faállomány dominál, ami a település fejlődéstörténetével is összefügg.

A másik fő módszertani elem egy közösségi felmérés volt, amely során a helyi lakosok egy előre kijelölt területen választották ki azokat a faegyedeket, amelyeket saját értékítéletük alapján meghatározónak tartanak. A válaszokból nemcsak a legkedveltebb fák azonosíthatók, hanem egy sajátos, laikus szempontrendszer is kirajzolódott. Ezt vettem össze a szakmai fakataszter eredményeivel annak érdekében, hogy feltárjam a közösségi és szakmai értékítélet közös pontjait, valamint különbségeit. Az összehasonlítás rávilágított arra, hogy a lakosság sok esetben ösztönösen is felismeri azokat az egyedeket, amelyek valamilyen szempontból kiemelkednek környezetükből – legyen az méret, forma, elhelyezkedés vagy érzelmi jelentőség.

A vizsgálat kiterjedt a fák veszélyeztető tényezőinek elemzésére is, különválasztva a természeti és az emberi eredetű hatásokat. Az előbbieik közé elsősorban a klímaváltozásból eredő szélsőséges időjárási jelenségek, például az aszályos időszakok, a hőstressz és a viharkárok tartoznak, amelyek a fák élettani állapotát és szerkezeti stabilitását egyaránt

befolyásolják. Az emberi hatások közül a legjelentősebb problémát a burkolt felületek kiterjedése, a gyökérszóna tömörödése, a felsővezetékek közelsége és a nem megfelelő fenntartási gyakorlatok okozzák. Bár ezek a hatások teljes mértékben nem küszöbölhetők ki, hatásuk mérsékelhető tudatos településtervezéssel, szakszerű fenntartással és a lakossági szemléletformálás erősítésével.

A kutatás eredményeként javaslatot tettem egy „Etyek Nevezetes Fái” program elindítására, amely 11 kiemelkedő faegyedet emelne közösségi szimbólummá. A program célja, hogy ezek a fák azonosító táblák és rövid ismertetőik révén közelebb hozzák a természetet az itt élőkhez, érzelmi kötődést alakítsanak ki, és ezáltal ösztönözzék a felelős környezeti magatartást. A kezdeményezés nemcsak a település zöldfelületi értékeinek megőrzését szolgálná, hanem a közösségi összetartozás és a helyi identitás erősítését is.